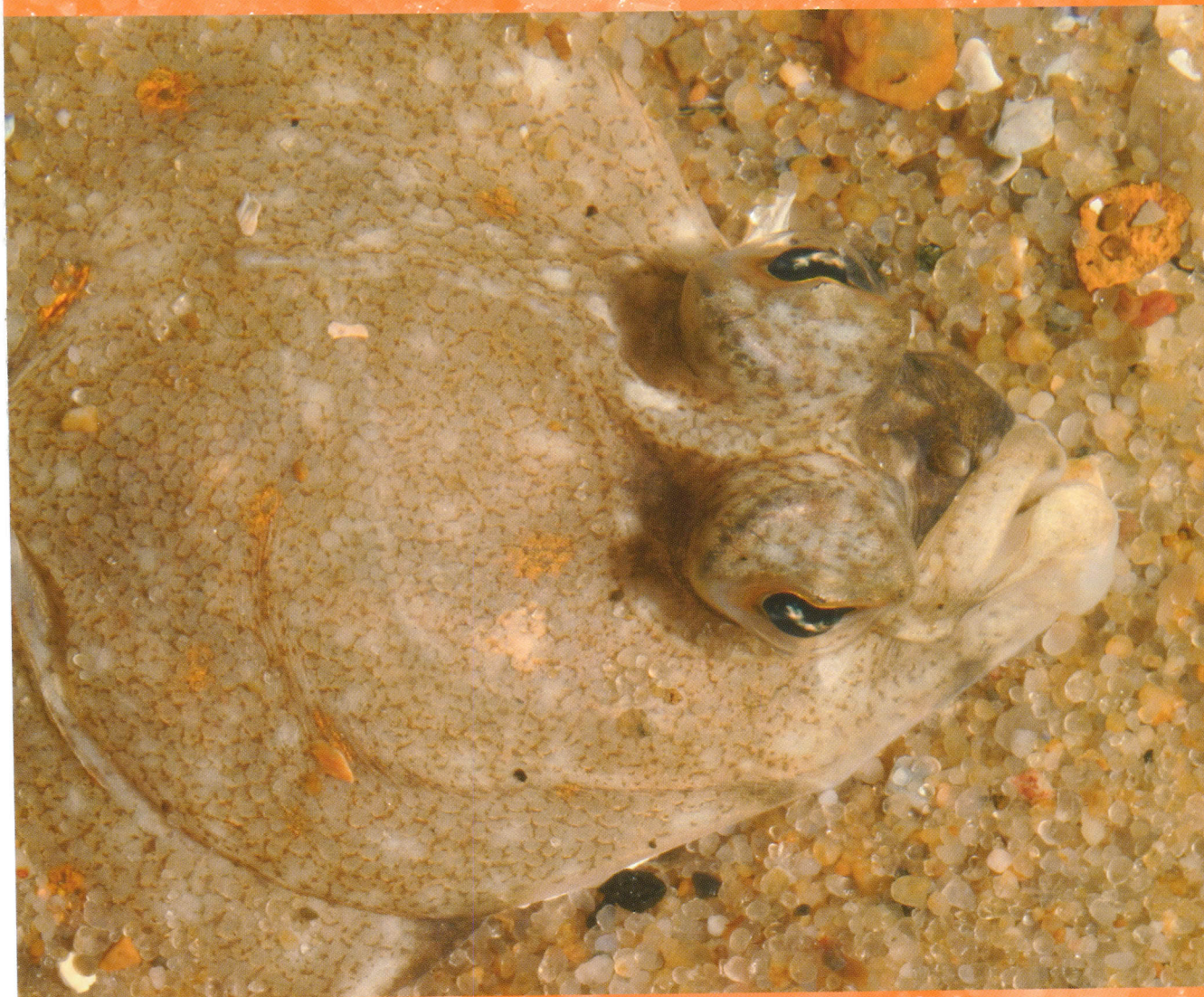

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 3 3 ● 2004

Nieuwsflits

Een vleermuisonderkomen in een vleermuis

Dwergvleermuizen blijken verrassend snel in staat te zijn om een nieuw onderkomen te vinden. Behalve dat een dwergvleermuis bij mij thuis binnen enkele dagen het nieuwe onderkomen ontdekt had, is ook het onderkomen zelf het vermelden waard. Het onderkomen is namelijk zelf óók een vleermuis, van baksteen weliswaar, ontworpen en gemaakt door Marieke Braat. Tussen de vingerkootjes van de vleugels zitten 4 holtes waar de vleermuis in verblijft. De gevelsteen heb ik in het voorjaar van 2003 opgehangen, en binnen een week vond ik de uitwerpselen op mijn stoep eronder. Iedere dag kon ik, zonder het dier te verstoren, aan de keutels zien of hij er zat. Met kleine pauzes was hij in het voorjaar vanaf mei meestal aanwezig, tot de nazomer. In de nazomer en het najaar vestigen de mannetjes een territori-

Deze vleermuis was het onderkomen van een vleermuis. Foto: Kees Kapteijn.

um om te paren met een of meer vrouwtjes. Ik had natuurlijk gehoopt op een harem voor de deur, maar helaas. Misschien zijn de vleugelholtes daar toch te klein voor. Het duurde tot het volgende voorjaar, 29 mei 2004, voordat het dier (aannemende dat het dezelfde is) er opnieuw hing. Kees Kapteijn

Beheer en Groenknolorchis

De Universiteit van Amsterdam heeft de optimale groeiomstandigheden onderzocht van de groenknolorchis. Voor de verspreiding van de groenknolorchis in Europa neemt Nederland een belangrijke plaats in, daarmee hebben wij een internationale verantwoordelijkheid voor het behoud van deze plant. De onderzoekers onderscheiden:

- een jonge populatie, met vooral juveniele en vegetatieve exemplaren;
- een stabiele populatie, met reproductieve exemplaren en met hoge aantallen juveniele en vegetatieve exemplaren;
- oude exemplaren, bijna zonder juveniele exemplaren.

De levensduur van een populatie is vaak erg kort, 1-5 jaar. Er moeten

dus steeds nieuwe geschikte groeiplekken ontstaan. In situaties met basenrijk water en een continu beheer kan een populatie lang bestaan. Op Texel is die situatie regelmatig aan te treffen. Maaien en afvoeren in augustus leidt tot een duurzamere populatie dan bij maaien in september. Voor grotere terreinen wordt extensieve begrazing aanbevolen. Op langere termijn is meer natuurlijke dynamiek belangrijk (infobulletin SBB Texel 2004-3).

Pijlsnelle IJslandse Grutto

Op 20 april 2004 omstreeks 11.00 uur nam Guus van Duin een IJslandse grutto (met de kleurering OG OX) waar bij de IJdoornpolder bij Durgerdam (ten noorden van Amsterdam). Deze vogel werd al 28 uur later teruggemeld uit Zuidwest-IJsland. Daarmee werd het oude record met acht uur gebroken. De afstand tussen de twee locaties bedraagt ruim 2000 kilometer. Door het achterhalen van de weer-gegevens bleek dat juist in die uren de hoogtewinden zeer gunstig waren uit richtingen tussen oost en zuidoost.

● Naar brood vissende zwarte kraai in het Amsterdamse bos. Foto: Maaïke Pouwels / www.DigitalNature.org

Broodvissende zwarte kraaien

Op 28 maart 2004 waren Jelger Herder en Maaïke Pouwels in het Amsterdamse bos getuige van een apart verschijnsel: zwarte kraaien die brood uit het water vissen. Het brood was in het water gegoooid voor de eenden, die overigens weinig interesse toonden. De zwarte kraaien hebben het waarschijnlijk vaker gedaan want het gebeurde met grote efficiëntie en routine. De bijgevoegde foto laat zien hoe de zwarte kraaien het brood uit het water vissen.

Themadag Weidevogels: predatie en beheer, bedreigingen en kansen

De Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland organiseert op 6 november 2004 een studiedag waarin de weidevogels centraal staan. Een viertal sprekers komen verslag doen van hun onderzoek en/of beheer van weidevogels. De dag wordt besloten met een forumdiscussie (voor het programma zie de achterzijde van dit nummer). De weidevogels staan sterk onder druk. Naast de agrarische bedreiging is nu ook de natuurlijke dreiging volop in belangstelling. Uit divers onderzoek blijkt dat de fauna in Noord-Holland verandert. De weilanden zijn nog steeds groen, maar wie kan zich een havik voorstellen broedend in een open veenweidelandschap zoals de De Zeevang? In 2003 werd een geslaagd broedgeval waargenomen in bosschages van een tuin dicht bij het weidevogelreservaat Warder. De vos heeft inmiddels heel Noord-Holland bezet. Door verminderde jachtactiviteiten en bescherming kon hij zijn woongebied uitbreiden. Ook de vos eet weidevogels en hun eieren. Kortom: is er nog wel toekomst voor weidevogels in Nederland? Dat en nog veel meer zal aan de orde komen op deze themadag.

Wilde bijen in de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD)

Als vervolg op de voorlopige bij-enatlas met een beperkt aantal herkenbare soorten (2002), is nu de uitgebreide versie verschenen, geschreven door Jeroen de Rond, met de verspreiding van alle bekende en sinds 1980 waargenomen bijensoorten in de AWD tot nu toe. In de atlas zijn opgenomen de verspreidingskaartjes en soortbeschrijvingen van 85 wilde bijensoorten; een kleurenplaat met vijftien goed herkenbare wilde bijensoorten en de honingbij; en een overzicht van alle ooit in de AWD aangetroffen wilde bijensoorten. Deze atlas is vooral bedoeld als stimulans voor gevorderde waarnemers om het vaak beperkt aantal waarnemingen in tijd en ruimte aan te vullen met nieuwe waarnemingen. Er is behoefte aan meer kennis over de verspreiding van wilde bijen, vanwege een toenemend besef bij Waterleidingbedrijf Amsterdam van het belang van de Amsterdamse Waterleidingduinen voor vele groepen insecten, en vooral omdat specifieke kennis over de verspreiding van bepaalde groepen, zoals bijen, tot nu toe zeer beperkt is gebleven.

Dagvlinders in Noord-Holland

Zoals u in een vorig nummer van Tussen Duin & Dijk heeft kunnen lezen wordt er hard gewerkt om dagvlinders te inventariseren in de 'lege' delen van onze provincie.

Inmiddels hebben zich meer dan 100 vlinderliefhebbers aangemeld om mee te helpen bij de inventarisaties. Als het weer deze zomer een beetje mee zit kunnen we al dit jaar een flink stuk van de lege ruimte vullen. Enkele opvallende waarnemingen zijn oranjepijpjes buiten de bekende vlieggebieden (in Alkmaar, Schagen en Den Helder), grote vossen in Egmond en op Texel en een heel vroege gele luzernevlinder in Den Helder. Ook regionaal wordt intensief naar vlinders gekeken, getuige de publicatie dit voorjaar van twee rapporten. De KNNV Dagvlinderwerkgroep Zuid-Kennemerland publiceerde: 'Verslag dagvlindermonitoring 2003'. Zoals de titel al aangeeft gaat dit rapport vooral over de resultaten van de tellingen op de 26(!) monitoringroutes. In het rapport worden zowel de routes, als de soorten besproken. Van de soorten worden de indexen gepresenteerd en vergeleken met de landelijke indexen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de secretaris J. Clemens (jcl@quicknet.nl). De KNNV vlinderwerkgroep Hoorn/West-Friesland is bezig met een gedetailleerde inventarisatie van West-Friesland. Dat levert leuke resultaten op. U kunt dit lezen in het rapport 'Vlinders in West-Friesland 2003' dat dit voorjaar verscheen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de werkgroep (hoorn@knnv.nl). En lees ook de ervaringen van Marco van der Lee elders in dit nummer.

